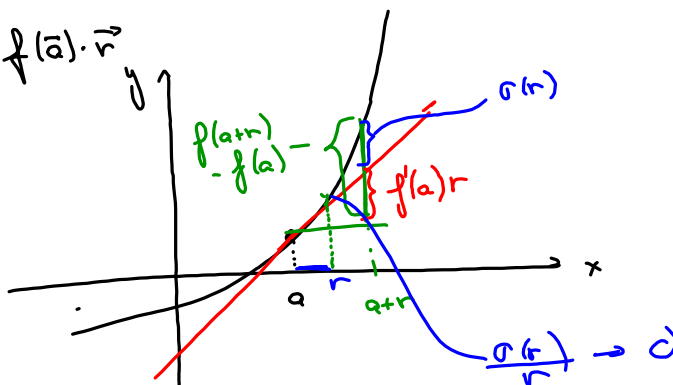


Deriverbarhet deriverbar

Førrige gang: For "snille" funksjoner så er

$$f'(\vec{a}; \vec{r}) = Df(\vec{a}) \cdot \vec{r}$$

Utgangspunkt:



$$\sigma(r) = f(a+r) - f(a) - f'(a)r \quad \text{vi} \quad \frac{\sigma(r)}{|r|} \rightarrow 0$$

I høye dimensjoner:

$$\sigma(\vec{r}) = f(\vec{a} + \vec{r}) - f(\vec{a}) - Df(\vec{a}) \cdot \vec{r} \quad \frac{\sigma(\vec{r})}{|\vec{r}|} \rightarrow 0$$

Definisjon: En funksjon $f: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ er deriverbar i \vec{a} dersom alle de partiellderiverte i \vec{a} eksisterer og

$$\frac{\sigma(\vec{r})}{|\vec{r}|} = \frac{f(\vec{a} + \vec{r}) - f(\vec{a}) - Df(\vec{a}) \cdot \vec{r}}{|\vec{r}|} \rightarrow 0$$

går mot 0 raskere enn $|\vec{r}|$, dvs $\lim_{\vec{r} \rightarrow 0} \frac{\sigma(\vec{r})}{|\vec{r}|} = 0$.

Teorem: Hvis f er deriverbar i \vec{a} , så er

$$f'(\vec{a}; \vec{r}) = Df(\vec{a}) \cdot \vec{r}$$

Basis: $f'(\vec{a}; \vec{r}) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(\vec{a} + h\vec{r}) - f(\vec{a})}{h}$

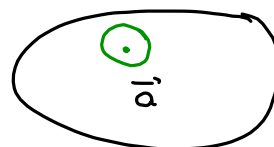
$$= \lim_{h \rightarrow 0} \frac{Df(\vec{a}) \cdot (h\vec{r}) + \sigma(h\vec{r})}{h}$$

$$= \lim_{h \rightarrow 0} Df(\vec{a}) \cdot \vec{r} + \lim_{h \rightarrow 0} \frac{\sigma(h\vec{r})}{h|\vec{r}|} = \frac{|\vec{r}|}{|\vec{r}|} = 1$$

$$= Df(\vec{a}) \cdot \vec{r}$$

Teorem: Hvis de partiellderiverte til f eksisterer i en

omegn om \vec{a} og de er kontinuerlige i \vec{a} , så er f deriverbar i \vec{a} .



Eksempel: Finn $f'(\vec{a}; \vec{r})$ når

$$f(x, y) = x^2 + 2xy^2$$

og $\vec{a} = (2, 1)$, $\vec{r} = (-3, 1)$.

Regn ut gradienten: $\frac{\partial f}{\partial x} = 2x + 2y^2$
 $\frac{\partial f}{\partial y} = 2 \cdot 2y = 4xy$ } kontinuert
 f deriverbar.

Siden f er deriverbar i \vec{a}

$$f'(\vec{a}; \vec{r}) = Df(\vec{a}) \cdot \vec{r}$$

$$= (2 \cdot 2 + 2 \cdot 1^2, 4 \cdot 2 \cdot 1) \cdot (-3, 1)$$

$$= (6, 8) \cdot (-3, 1) = -18 + 8 = \underline{\underline{-10}}$$

Oppsummering: Hvis de partiellderiverte er kontinuert, så er f deriverbar og $f'(\vec{a}; \vec{r}) = Df(\vec{a}) \cdot \vec{r}$.

Geometrisk tolkning av gradienten:

Anta at f er deriverbar
Søking: ∇f er vektoren som viser størrelsen i \vec{a} i den retningen som $Df(\vec{a})$ peker og størrelsen er $|Df(\vec{a})|$

Bevis: La \vec{u} være en enhetsvektor, dvs $|\vec{u}| = 1$. Da er

$$f'(\vec{a}; \vec{u}) = Df(\vec{a}) \cdot \vec{u} \leq |Df(\vec{a})| |\vec{u}| = |Df(\vec{a})|$$

dvs størrelsen er alltid mindre enn eller lik $|Df(\vec{a})|$. Men hvis $\vec{u} = \frac{Df(\vec{a})}{|Df(\vec{a})|}$, da

$$f'(\vec{a}; \vec{u}) = Df(\vec{a}) \cdot \frac{Df(\vec{a})}{|Df(\vec{a})|} = \frac{1}{|Df(\vec{a})|} (Df(\vec{a}) \cdot Df(\vec{a}))$$

$$= \frac{1}{|Df(\vec{a})|} |Df(\vec{a})|^2 = |Df(\vec{a})|$$

Schwartz ulikhet:
 $|\vec{x} \cdot \vec{y}| \leq |\vec{x}| |\vec{y}|$

Eksempel: I hvilken retning vokser $f(x, y, z) = xy^2z + xz$ raskest i punktet $(1, -1, 2)$?

Svar: I gradientens retning.

Finn gradienten

$$Df(x, y, z) = \left(\frac{\partial f}{\partial x}, \frac{\partial f}{\partial y}, \frac{\partial f}{\partial z} \right) = (y^2z + 1, 2xy^2z, xy^2)$$

$$Df(1, -1, 2) = ((-1)^2 \cdot 2 + 1, 2 \cdot 1 \cdot (-1) \cdot 2, 1 \cdot (-1)^2)$$

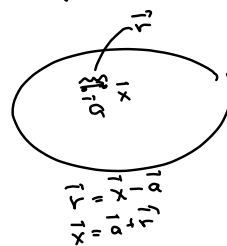
$$= (3, -4, 1) \text{ raskest stigning}$$

Teorem: Dersom f er deriverbar i \vec{a} , så er f kontinuert i \vec{a} .

Bevis: $\lim_{\vec{x} \rightarrow \vec{a}} f(\vec{x}) = \lim_{\vec{r} \rightarrow \vec{0}} f(\vec{a} + \vec{r})$

$$= \lim_{\vec{r} \rightarrow \vec{0}} [f(\vec{a}) + Df(\vec{a}) \cdot \vec{r} + o(\vec{r})]$$

$$= f(\vec{a}) + 0 + 0 = \underline{\underline{f(\vec{a})}}$$



Høyere ordens deriverte

$$f(x, y) \text{ to partiellderiverte } \underline{\frac{\partial f}{\partial x}(x, y)} \quad \underline{\frac{\partial f}{\partial y}(x, y)}$$

Annenderiverte:

$$\frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{\partial f}{\partial x}(x, y) \right) = \frac{\partial^2 f}{\partial x^2}(x, y)$$

$$\frac{\partial}{\partial y} \left(\frac{\partial f}{\partial x}(x, y) \right) = \frac{\partial^2 f}{\partial y \partial x}(x, y)$$

$$\frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{\partial f}{\partial y}(x, y) \right) = \frac{\partial^2 f}{\partial x \partial y}(x, y)$$

$$\frac{\partial}{\partial y} \left(\frac{\partial f}{\partial y}(x, y) \right) = \frac{\partial^2 f}{\partial y^2}(x, y)$$

Eksempel: $f(x, y) = x^2y + 2xe^y$

$$\frac{\partial f}{\partial x} = 2xy + 2e^y \quad \frac{\partial f}{\partial y} = \underline{\underline{x^2 + 2xe^y}}$$

Annens ordens partiellderiverte:

$$\frac{\partial^2 f}{\partial x^2} = \frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{\partial f}{\partial x} \right) = \frac{\partial}{\partial x} (2xy + 2e^y) = 2y$$

$$\frac{\partial^2 f}{\partial y \partial x} = \frac{\partial}{\partial y} \left(\frac{\partial f}{\partial x} \right) = \frac{\partial}{\partial y} (2xy + 2e^y) = \underline{2x + 2e^y}$$

$$\frac{\partial^2 f}{\partial x \partial y} = \frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{\partial f}{\partial y} \right) = \frac{\partial}{\partial x} (x^2 + 2xe^y) = \underline{2x + 2e^y}$$

$$\frac{\partial^2 f}{\partial y^2} = \frac{\partial}{\partial y} \left(\frac{\partial f}{\partial y} \right) = \frac{\partial}{\partial y} (x^2 + 2xe^y) = 2xe^y$$

Teorem: Anta at $f(x_1, \dots, x_n)$ er en funksjon av n variable og at $\frac{\partial^2 f}{\partial x_i \partial x_i}$ og $\frac{\partial^2 f}{\partial x_i \partial x_j}$ er definert i et område rundt \bar{a} og kontinuerlige i \bar{a} . Da er

$$\frac{\partial^2 f}{\partial x_j \partial x_i}(\bar{a}) = \frac{\partial^2 f}{\partial x_i \partial x_j}(\bar{a}).$$

Slogord: De blandede partiellderiverte er like!

Høyere ordens deriverte:

$$\frac{\partial^3 f}{\partial x \partial y \partial x} = \frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{\partial}{\partial y} \left(\frac{\partial f}{\partial x} \right) \right)$$

Deriverte av funksjoner $\vec{F}: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^m$

Anta $\vec{F}(x_1, \dots, x_n) = (F_1(x_1, \dots, x_n), \dots, F_m(x_1, \dots, x_n))$

Jacobimatrixen til \vec{F} :

$$\vec{F}'(\vec{a}) = \begin{pmatrix} \frac{\partial F_1}{\partial x_1}(\vec{a}) & \frac{\partial F_1}{\partial x_2}(\vec{a}) & \dots & \frac{\partial F_1}{\partial x_n}(\vec{a}) \\ \frac{\partial F_2}{\partial x_1}(\vec{a}) & \frac{\partial F_2}{\partial x_2}(\vec{a}) & \dots & \frac{\partial F_2}{\partial x_n}(\vec{a}) \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \frac{\partial F_m}{\partial x_1}(\vec{a}) & \frac{\partial F_m}{\partial x_2}(\vec{a}) & \dots & \frac{\partial F_m}{\partial x_n}(\vec{a}) \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \nabla F_1(\vec{a}) \\ \nabla F_2(\vec{a}) \\ \vdots \\ \nabla F_m(\vec{a}) \end{pmatrix}$$

Eksempel: $\vec{F}(x, y, z) = (\underbrace{xyz}_{F_1}, \underbrace{x^2y+z}_{F_2})$

$$\vec{F}'(x, y, z) = \begin{pmatrix} yz & xz & xy \\ 2xy & x^2 & 1 \end{pmatrix}$$

Definisjon: Anta at alle de partiellderiverte til $\vec{F}: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^m$ eksisterer. Vi sier at \vec{F} er derivertbar i \vec{a} dersom

$$\vec{\sigma}(\vec{r}) = \vec{F}(\vec{a} + \vec{r}) - \vec{F}(\vec{a}) - \vec{F}'(\vec{a})\vec{r}$$

går mot 0 raskere enn \vec{r} , dvs $\lim_{\vec{r} \rightarrow 0} \frac{|\vec{\sigma}(\vec{r})|}{|\vec{r}|} = 0$.

Satzung: \vec{F} er derivertbar i \vec{a} hvis og bare hvis hver koordinatfunksjon F_1, F_2, \dots, F_m er kontinuerlig i \vec{a}

Teorem: Anta at A er en matrise slik at

$$\vec{\sigma}(\vec{r}) = \frac{\vec{F}(\vec{a} + \vec{r}) - \vec{F}(\vec{a}) - A\vec{r}}{|\vec{r}|}$$

der $\vec{\sigma}(\vec{r})$ går mot null raskere enn \vec{r} (dvs $\lim_{\vec{r} \rightarrow 0} \frac{|\vec{\sigma}(\vec{r})|}{|\vec{r}|} \rightarrow 0$),

så er \vec{F} derivertbar i \vec{a} og $A = \vec{F}'(\vec{a})$.